

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg

Kwaliteitsonderzoek

Inspectie van het Onderwijs

Datum vaststelling: 1 juli 2026

Samenvatting

De inspectie heeft op 18 en 19 mei 2026 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd bij Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg in Duitsland. In maart 2026 voerden we een voorbereidend gesprek met de waarnemend voorzitter van het bestuur en de schoolleider. Wij bezoeken Nederlandse scholen in het buitenland in ieder geval eens in de zes jaar. We constateren dat de kwaliteit van het onderwijs op Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg Voldoende is.

School: Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg

Totaal aantal leerlingen: 20

BRIN: 28JL

Wat gaat goed?

De kwaliteit van het onderwijs bij Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg is van voldoende niveau. De lessen kenmerken zich over het algemeen door een duidelijke uitleg van de leraren en een actieve houding van de leerlingen. Daarnaast dragen de betrokkenheid en het enthousiasme van zowel het bestuur als de schoolleider en de leraren bij aan de onderwijskwaliteit. Verder zorgen de leraren voor een prettig pedagogisch klimaat, waardoor de leerlingen zich kunnen focussen op het leren. De ouders en leerlingen met wie wij gesproken hebben, geven aan tevreden te zijn over de Nederlandse lessen. Tot slot geeft het bestuur aan dat de school financieel gezond is.

Wat kan beter?

De school kan het aanbod meer expliciet koppelen aan de Ntc-leerlijnen. Vervolgens kan de school meer doelgericht in plaats van aanbodgericht gaan werken, waarbij zij de doelen ook deelt met de leerlingen en feedback geeft gericht op het behalen van deze doelen. Ook kan de school meer beredeneerde keuzes maken in het lesstofaanbod en hierbij rekening houden met het aanbod op de dagschool. Daarnaast kan de school afspraken maken over hoe zij de onderwijstijd verdeelt over de verschillende taaldomeinen en deze ook vastleggen.

Vervolgtoezicht

De onderwijskwaliteit op Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg is Voldoende. De school krijgt over uiterlijk zes jaar opnieuw een kwaliteitsonderzoek.

Inhoudsopgave

1. Opzet kwaliteitsonderzoek	4
2. Uitgangssituatie, conclusie en vervolgtoezicht	6
3. Resultaten kwaliteitsonderzoek	7
4. Reactie bestuur en school	11

1. Opzet kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het onderwijs onderzoekt Nederlandse scholen in het buitenland in ieder geval eens in de zes jaar. Een kwaliteitsonderzoek geeft antwoord op de vraag of de onderwijskwaliteit voldoet aan de gestelde eisen.

De inspectie heeft op 18 en 19 mei 2026 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd bij Stichting Nederlandse Onderwijs Hamburg in Duitsland.

Werkwijze

Wij toetsen de onderwijspraktijk van de school aan de standaarden uit het onderzoekskader 2024 voor het toezicht op de Nederlandse scholen in het buitenland.

Tabel overzicht standaarden

Standaard	Onderzocht
Onderwijsproces	
OPo Basisvaardigheden	•
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	•
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen	•
OP4 Onderwijstijd	•
Veiligheid en schoolklimaat	
VS2 Schoolklimaat	•
Onderwijsresultaten	
OR1 Resultaten	•
Sturen, kwaliteitszorg en ambitie	
SKA1 Kwaliteitszorg	•
SKA2 Kwaliteitscultuur	•
SKA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

Voorafgaand aan het onderzoek op de school hebben we een analyse uitgevoerd van informatie die al eerder bij ons aanwezig was en van door de school aangeleverde documenten. In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we ook of er signalen bij ons zijn binnengekomen.

Tijdens het onderzoek op de school hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

- een aantal lesobservaties
- gesprekken met: leerlingen, ouders, leraren, schoolleiding, bestuur.
- Een eindgesprek waarin we de bevindingen van het onderzoek terugkoppelden aan de schoolleiding en het bestuur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de uitgangssituatie van de school, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het kwaliteitsonderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en het rapport opgenomen.

2. Uitgangssituatie, conclusie en vervolgtoezicht

In dit hoofdstuk geven we de uitgangssituatie, de conclusie en het vervolgtoezicht weer van het onderzoek bij Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg.

Uitgangssituatie

Ongeveer 20 leerlingen van groep 1 tot en met groep 6 bezoeken Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg. De school verzorgt primair onderwijs aan R-1 en R-2 leerlingen. De leerlingen hebben op dit moment allen een Nederlandse achtergrond, er zijn geen Vlaamse leerlingen. Het niveau van de Nederlandse taalbeheersing van de leerlingen, evenals hun achtergrond verschilt niet veel. De meeste leerlingen groeien op in een (half) Nederlandstalige omgeving. De gezinnen zijn veelal niet van plan om terug te keren naar Nederland, hoewel er soms uitzonderingen zijn. De meeste leerlingen zijn dus R-2 leerlingen. Richting-1 en richting-2 leerlingen werken toe naar het einddoel van het basisonderwijs, te weten minimaal referentieniveau 1F en waar mogelijk 2F. Richting-1 leerlingen behalen dit doel ongeveer op hetzelfde moment als leerlingen in Nederland. Richting-2 leerlingen halen dit doel op een later moment.

Het team bestaat uit een schoolleider-leraar en twee leraren. Geen van deze teamleden is bevoegd. Het bestuur heeft hiervoor twee mogelijke oplossingen. Met ingang van volgend schooljaar start een bevoegde leraar en/of de schoolleider met het bekwaamheidstraject.

De Nederlandse school is gehuisvest in de Internationale School van Hamburg en mag hier kosteloos gebruik maken van een aantal lokalen.

Het bestuur van de school bestaat uit drie bestuursleden, een secretaris, een penningmeester en een algemeen lid. De voorzitter is onlangs vertrokken en er is nog geen vervanging gevonden. De andere bestuursleden nemen nu de voorzitterstaken waar. Het bestuur ziet zichzelf als een beleidsbepalend en toezichthoudend bestuur.

De kwaliteit van het onderwijs op Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg is voldoende.

Conclusie

Dit eindoordeel Voldoende is het resultaat van de beslisregels die de inspectie hanteert. De beslisregel die leidt tot Voldoende luidt:

Niet meer dan één van de standaarden Zicht op ontwikkeling en begeleiding, Pedagogisch-didactisch handelen is Onvoldoende én de standaard Kwaliteitszorg is Voldoende én niet meer dan één standaard in het gebied Onderwijsproces is Onvoldoende.

We hebben de standaarden die meewegen in de beslisregel als volgt gewaardeerd:

Zicht op ontwikkeling en begeleiding: Voldoende
Pedagogisch-didactisch handelen: Voldoende
Resultaten: Niet te beoordelen
Kwaliteitszorg: Voldoende

De overige standaarden hebben wij als volgt gewaardeerd:

Basisvaardigheden: Voldoende

Onderwijstijd: Voldoende

Schoolklimaat: Voldoende

Vervolgtoezicht

De onderwijskwaliteit op Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg is Voldoende. Dit betekent dat de school over uiterlijk zes jaar opnieuw een kwaliteitsonderzoek krijgt.

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek

Onderwijsproces

Onderwijsproces	O	V	G
OPo Basisvaardigheden		•	
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen		•	
OP4 Onderwijstijd		•	

OPo Basisvaardigheden

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Aanbod is dekkend voor de kerndoelen en werkt toe naar de referentieniveaus

De school beschikt over een aanbod dat voldoet aan de kerndoelen en toewerkt naar de referentieniveaus voor de Nederlandse taal. Daarnaast heeft de school een leerstofjaarplanning, die de leraren vervolgens vertalen naar een wekelijkse lesopzet. Het is positief dat de leraren (een deel van) het lesaanbod en het huiswerk delen met de ouders zodat zij dit thuis met hun kind(eren) kunnen herhalen en verwerken in onder andere de gesprekken die zij met hen voeren. Ook beschikt de school over een bibliotheek met zowel fictie als non-fictie boeken.

De school kan het aanbod verder versterken door expliciet de Ntc-leerlijnen als onderlegger voor het aanbod te gebruiken in een doorgaande lijn, vanaf groep 1. Op basis hiervan kan zij vervolgens doelgerichte en beredeneerde keuzes maken in de lesstof, indien mogelijk rekening houdend met het aanbod op de dagschool. Vervolgens is het belangrijk de gemaakte keuzes vast te leggen.

De school biedt cultuuronderwijs

De school heeft een aanbod op het gebied van de Nederlandse cultuur. Het cultuuronderwijs vindt plaats tijdens de reguliere lessen en tijdens de twee jaarlijkse cultuurlessen. Dit gebeurt aan de hand van verschillende thema's zoals bijvoorbeeld Sinterklaas.

OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Ontwikkeling van de leerlingen is in beeld

De leraren houden met behulp van methode-onafhankelijke en methodegebonden toetsen, observaties en leerlingenwerk zicht op de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen. De leraren

bepalen vervolgens de vooruitgang op de methode-onafhankelijke toetsen per leerling (de zogenoemde leerwinst) en gebruiken dit om een passende aanpak per leerling en groep leerlingen te formuleren. Ook gebruiken de leraren de methodegebonden toetsen om hun onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. In de groepen 1-2 gebruikt de school een gestructureerd observatie-instrument om twee maal per jaar de ontwikkeling van de leerlingen te observeren en analyseren.

De school maakt twee maal per jaar groepsplannen. Deze groepsplannen zijn vooral pedagogisch van aard. De school kan de groepsplannen versterken door ook didactische inhoud hierin op te nemen. Zo kan de school opvallende zaken vanuit de analyse van de toetsen meenemen en hier doelen aan koppelen op leerling- en groepsniveau. Op deze manier kunnen de leraren tijdens de les nog gericht werken en de ontwikkeling van de leerlingen beter evalueren.

OP3 Pedagogisch-didactisch handelen

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

De lessen kunnen doelgerichter

De lessen zijn goed voorbereid, waarbij de leraren gebruik maken van lesplanningen. Ook leggen de leraren duidelijk uit en zijn de meeste leerlingen actief betrokken. Verder stemmen zij zowel de instructie als de verwerking zo goed mogelijk af op wat de leerling nodig heeft. De leraren kunnen zich verbeteren door meer doelgericht in plaats van aanbodgericht te gaan denken en werken. De leerstofjaarplanning koppelen aan doelen / leerlijnen kan hierbij behulpzaam zijn. In de lesvoorbereiding kunnen zij vervolgens vastleggen wat de leerlingen leren bij ieder onderdeel van de les. Ook zouden de leraren deze leerdoelen met de leerlingen kunnen delen en met hen kunnen nagaan of deze ook daadwerkelijk bereikt zijn. Vervolgens kunnen zij feedback geven gericht op de verdere ontwikkeling van de leerling. Daardoor kunnen zij beter aansluiten op hun onderwijsbehoeften en betrekken zij de leerlingen meer bij hun eigen leerproces. Tot slot zien we dat de leraren gebruik maken van interactieve werkvormen, dit kunnen zij nog meer doen. Dit zal de interactie tussen de leerlingen - en hiermee ook de motivatie en de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheid - vergroten.

OP4 Onderwijstijd

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Verzuim wordt gemonitord, lesuitval komt niet voor

Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg biedt door de wekelijkse lessen, de extra cultuurdagen en het huiswerk, voldoende onderwijstijd aan de leerlingen. Daarnaast monitort de school de aanwezigheid van de leerlingen en gaat in gesprek met de ouders wanneer er onverhoopt sprake is van een hoog verzuim. Mocht een van de leraren niet beschikbaar zijn dan neemt een ander de les over. Hierdoor is er geen sprake van lesuitval.

Alle taalgebieden komen tijdens de onderwijstijd aan bod, wel geven we de school hierbij mee om vast te leggen welk deel van de onderwijstijd aan welk taaldomein besteed moet worden. Dit om bewustzijn, transparantie en overdraagbaarheid hiervan te bevorderen. Daarnaast geven we de school mee dat het belangrijk is om al het huiswerk te bespreken/na te kijken. Tot slot heeft de school op dit moment geen groep 7/8, maar volgend schooljaar wel weer. In de schoolgids staat beschreven dat groep 7/8 hybride les krijgt, maar de onderwijstijd die daarbij berekend wordt voldoet niet aan de richtlijnen.

Veiligheid en schoolklimaat

Veiligheid en schoolklimaat	O	V	G
VS2 Schoolklimaat		•	

VS2 Schoolklimaat

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Het schoolklimaat draagt bij aan een prettige leeromgeving

Door de respectvolle pedagogische aanpak van de leraren verlopen de lessen in een prettige en veilige sfeer. Hierdoor heerst er een werkklimaat waarin de leerlingen zich over het algemeen kunnen focussen op het leren. De leraren kunnen nog meer structuur in de lessen en het leren aanbrengen door een lesplanning met leerdoelen op het bord te schrijven.

Onderwijsresultaten

Onderwijsresultaten	O	V	G
OR1 Resultaten	Niet te beoordelen		

OR1 Resultaten

Over deze standaard kunnen wij geen uitspraak doen. Hieronder volgt een toelichting.

We waarderen deze standaard (resultaten aan het einde van het primair onderwijs) niet omdat er te weinig gegevens zijn. Dit omdat het aantal leerlingen dat de school de laatste jaren in groep 8 heeft gehad te laag is om een gefundeerde uitspraak op te baseren.

Ondanks dat we de tussentijdse toetsen niet betrekken bij de waardering van deze standaard hebben we deze wel bekeken. We zien bij Stichting Nederlands Onderwijs Hamburg dat op de vakgebieden begrijpend lezen, spelling en technisch lezen bij vrijwel alle leerlingen sprake is van leerwinst. Het niveau blijft bij spelling weliswaar bij een aantal leerlingen achter bij het niveau van leeftijdgenoten in Nederland, maar dit is een gebruikelijk beeld op Ntc-scholen. Desondanks zien we ook leerlingen die wel het gemiddelde niveau van hun leeftijdsgenoten in Nederland behalen. Een verband met de aandacht die de (Nederlandstalige) ouders thuis aan het Nederlands geven lijkt voor de hand te liggen.

Sturen, kwaliteitszorg en ambitie

Sturen, kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
SKA1 Kwaliteitszorg		•	
SKA2 Kwaliteitscultuur		•	
SKA3 Verantwoording en dialoog		•	

SKA1 Kwaliteitszorg

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Bestuur en schoolleiding bewaken de kwaliteit

Het bestuur verzamelt gegevens over de kwaliteit van het onderwijs doordat zij onder andere de leerresultaten bekijkt, enquêtes afneemt en functioneringsgesprekken voert. Ook voert de schoolleider jaarlijks lesbezoeken uit. In het schoolplan 2023-2027 en in de schoolgids zijn verbeterpunten geformuleerd waar ook aan gewerkt wordt tijdens bestuurs- en teamvergaderingen. Deze verbeterpunten komen voort uit evaluaties van het onderwijs. De school kan de cyclische manier van werken nog verder verbeteren door jaarlijks in een jaarplan uit te werken welke doelen zij gaat oppakken, welke prioritering en tijdlijn zij hierbij hanteert, wie verantwoordelijk is en wanneer en op welke wijze zij evalueert.

Zoals op veel Ntc-scholen zijn er regelmatig wisselingen binnen het bestuur, de schoolleiding en het team. Hierdoor is de borging van de kwaliteit van het onderwijs - zowel onderwijsinhoudelijk als organisatorisch - een belangrijk onderwerp. De school heeft afspraken en documenten op

toegankelijke wijze, digitaal vastgelegd. Het is van belang ook de nieuwe ontwikkelingen en inzichten die nog doorgevoerd gaan worden goed te borgen, zowel in de praktijk als op papier.

Tot slot geeft het bestuur aan dat de school financieel gezond is en voldoende reserves heeft om investeringen te doen ten behoeve van de onderwijskwaliteit (zoals bijvoorbeeld de professionalisering van leraren en de aanschaf van nieuwe methodes) en eventuele financiële tegenvallers kan opvangen. Het bestuur verantwoordt zich tijdens de jaarlijkse ouderbijeenkomst aan de ouders ten aanzien van de financiën. Een kascommissie voert een controle uit.

SKA2 Kwaliteitscultuur

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Kwaliteitscultuur is op orde

Zowel het bestuur als de schoolleider en de leraren zijn enthousiast en betrokken en willen graag werken aan de verbetering van de onderwijskwaliteit. De verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen schoolleider en leraren is duidelijk, functioneert goed en is helder vastgelegd. Ook de taken en verantwoordelijkheden van het bestuur zijn helder. Het bestuur is een beleidsbepalend en toezichhoudend bestuur. Het bestuur voert jaarlijks functioneringsgesprekken met de schoolleider en neemt hiermee de rol van werkgever serieus. Ook voert de schoolleider formele gesprekken met de leraren. Het bestuur ziet het belang van professionaliseringsactiviteiten en faciliteert deze ook. Na de peildatum van 1 oktober 2025 is de situatie ontstaan dat de school niet voldoet aan de bevoegdheidseisen van de leraren. Het bestuur werkt er aan om deze situatie snel te verhelpen.

SKA3 Verantwoording en dialoog

Wij waarderen de standaard als Voldoende. Hieronder volgt een toelichting.

Ouders zijn geïnformeerd

De school verantwoordt zich in voldoende mate naar de ouders over het onderwijs. Dit geldt zowel voor de ontwikkeling van hun kind(eren) als voor de ontwikkelingen op de school. De school communiceert actief met de ouders tijdens formele momenten zoals de rapportgesprekken en de algemene ouderbijeenkomst, maar ook tijdens informele momenten en via een app. Uit het gesprek dat wij met een aantal ouders voerden, blijkt dat zij tevreden zijn over de benaderbaarheid van de schoolleider, het team en het bestuur. Ook hebben ze vertrouwen in de school en zijn ze blij met het Nederlandstalige Ntc-onderwijs aan hun kinderen.

4. Reactie bestuur en school

Hieronder is de beleidsreactie van het bestuur en de school opgenomen waarin is beschreven op welke wijze de bevindingen uit het onderzoek worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van de onderwijskwaliteit.

Naar aanleiding van het inspectiebezoek op 18 en 19 mei 2026 hebben het bestuur en de schoolleiding concrete doelen en handelingsplannen voor het schooljaar 2026-2027 geformuleerd. Deels gaat het hierbij om reeds bestaande doelen, die op basis van het inspectierapport meer prioriteit krijgen. Allereerst zal voor het schooljaar 2026-2027 meer nadruk gelegd worden op leerdoelen. Doel is om deze leerdoelen zowel explicieter af te stemmen op de NTC-leerlijnen, alsook om afspraken te maken over de onderwijstijd die aan de verschillende taaldomeinen besteed wordt gedurende de les en gedurende het schooljaar. Om dit transparant naar buiten en overdraagbaar aan eventueel nieuwe collega's te maken, bereiden het team en de schoolleiding in de zomermaanden voorafgaand aan het schooljaar 2026-2027 per leerjaar een curriculum voor waarin de methode-doelen, de NTC-leerlijnen en brede taaldomeinen aan elkaar gekoppeld worden. In dit curriculum wordt tevens benoemd welke leerdoelen uit de lesmethoden Lijn 3 en Taal Actief niet behandeld worden, omdat deze leerdoelen meer taal-algemeen zijn en aan bod zullen komen op de dagschool. Kanttekening hierbij zal zijn dat individuele aanpassingen mogelijk zullen zijn bij individuele kinderen, bijvoorbeeld als kinderen bij bepaalde taaldomeinen meer of juist minder tijd nodig hebben.

Een hieraan gerelateerd doel is om de doelen ook transparanter met kinderen te delen aan het begin van de les, door deze op papier uit te delen of elke les aan het begin op het bord te schrijven. Hiernaast zal het punt van de inspectie in ogenschouw genomen worden om de autonomie en motivatie van de kinderen te verhogen door de kinderen zelfstandig mee te laten inschatten of zij een leerdoel bereikt hebben. Door dit te noteren kan per kind, bij behoefte, aanvullende oefening of juist uitdaging aangeboden worden. Deze doelen zullen opgenomen worden in het schoolplan en het handboek voor startende leerkrachten.

Wat betreft het hybride onderwijs in groep 7-8 dat de school een aantal jaar aangeboden heeft in verband met drukke schoolroosters van kinderen in deze jaargang, die op de Duitse dagschool al naar de onderbouw van de middelbare school (Sekundarstufe I) gaan, neemt de school zich voor de toekomst voor van jaar tot jaar te bekijken of fysiek onderwijs, als voorkeur, mogelijk zal zijn. Mocht de hybride optie noodzakelijk zijn om de kinderen aan de school gebonden te houden, zal de school het punt van de inspectie ter harte nemen en de NOB-richtlijnen opnieuw bekijken en genoeg onderwijstijd waarborgen.

Het thema bevoegdheid is voor het schooljaar 2026-2027 opgelost. Er is een docent met bevoegdheid aangenomen en ook start een docent het Bekwaamheidstraject. Door op deze manier twee personen met (toekomstige) bevoegdheid te hebben, hoopt de school minimaal de komende jaren zeker te zijn een volgens de richtlijnen bevoegde persoon op school te hebben.

Al met al is de school blij met en trots op het positieve inspectierapport en hoog gemotiveerd om deze kwaliteit op peil te houden en zelfs nog verder te verbeteren.

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-klantcontact 088 6696060

